

'אשא דסביל אשא':

קטע זוהרי לא ידוע וצמיחת פרשנות הזוהר במאות היג-יד

המקרה של ר' מנחם רקנאטי ור' יוסף אנג'לט

איריס פליקס ורות קרא-איונוב קניאל

חידת חיבורו של ספר הזוהר, זהות מחברו (או מחבריו), זמנו ומקום חיבורו טרם הוכרעה. במאמר זה נבחן דרשה זוהרית לא ידועה שמצוטטת בפירושו לתורה של המקובל האיטלקי ר' מנחם רקנאטי ובספר לבנת הספיר של המקובל ר' יוסף אנג'לט מסרגוסה. נבקש לעמוד על הדמיון וההבדלים בין שני המקובלים ונדון בתהליכי התגבשותה של הפרשנות הזוהרית, לאור השאלה כיצד נתפס הזוהר בעיני מפרשיו הראשונים. נדון ביחסם של שני המקובלים לזוהר כאל יצירה קנונית, שהודות לגיבושה ולסמכותה ניתן להתחיל לפרשה ולבארה, ונעמוד על הזיקות בין תפיסותיהם לבין תפיסת הקרבן בחוג הרמב"ן. הימצאות קטע זוהרי כה ארוך בכתבי אנג'לט ורקנאטי מהווה מקרה מבחן הולם להשוואת דרכם הפרשנית והמיסטית של השניים, ויש בה כדי להאיר כיצד מקובלים המגיעים בראשית המאה הארבע עשרה 'מחוץ לקסטיליה', סמוך להתגלות הזוהר, רואים בו חיבור תנאי בעל מעמד מיסטי נעלה.

ד"ר איריס פליקס, ביה"ס לתלמידים מחו"ל על שם רוטברג, היחידה ללימודים מתקדמים, תוכנית מוסמך למדעי היהדות, האוניברסיטה העברית בירושלים, הר הצופים, ירושלים 9190501
iris.felix@mail.huji.ac.il

ד"ר רות קרא-איונוב קניאל, עמיתת מתנאל, מרכז אליישר, אוניברסיטת בן גוריון בנגב,
ת.ד. 653, באר שבע 8410501
rutkara@gmail.com